

СОЛДАТИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ФРОНТУ

З першого дня російської агресії, з 24 лютого 2022 року спосіб життєдіяльності України перейшов на воєнний лад. Влада, Збройні Сили, медицина, транспорт, торгівля, житлово-комунальна сфера, культура, преса - все підпорядковане законам війни та перемоги. Інформація стала такою ж необхідною, як хліб, вода, житло. Проінформований - значить озброєний. Понад десять провідних засобів масової інформації об'єдналися в один загальноукраїнський телерадіомафон єднання. До них долучилися соціальні мережі. За допомогою НСЖУ відкрився медіацентр для іноземних кореспондентів. Журналістика запрацювала за найвищими світовими стандартами - максимальна перевірність фактів, подій, явищ, об'єктивність, правдивість, неупередженість, оперативність, стриманість, відокремлення фактів від коментарів стали нормою роботи редакційних колективів у незвичних умовах - на полі бою, в укритті, у зруйнованому редакційному будинку... Безстрашні відеооператори, відважні воєнні кореспонденти, аналітичні коментатори виявляють не лише зразки патріотизму, високої професійності, оригінальності, а й здатності власноруч боротися за свободу і майбутнє України до повної перемоги над ворогом. З екранів зникли численні токшоу україноненавистників. За словами професора В. Лизанчука, в ефірах з'явилася інформаційна гігієна. У сьогоднішньому числі "Львівщини медійної" - міркування медійників України щодо ролі та місця журналістики в умовах воєнного часу.

Робота журналістів нині важлива як ніколи. Вона полягає в тому, щоб відповідально інформувати, перевіряти інформацію, не сіяти паніку. Наш обов'язок - виважено інформувати і про трагічні події. Нині ключовий виклик для кожної редакції - забезпечення журналістів, операторів на вулицях і в редакціях. Але пам'ятаймо, що ключове питання - місія журналіста, який за визначенням - людина без зброї. Наша зброя - диктофон, мікрофон, ручка та наша професія.

В сучасних умовах ми говоримо про нашу спільноту, як про інформаційні війська, місія яких боротися за Україну, протистояти окупації та подавати лише об'єктивну інформацію про те, що країна бореться. Таким чином ми максимально підтримаємо захисників, які зі зброєю в руках стоять в обороні держави. Спілка активно працює, координуємо зусилля на інформаційному фронті - **Сергій ТОМІЛЕНКО**, голова НСЖК.

Президент Європейської федерації журналістів **Могенс БЛІЄГГАРД** висловив солідарність із журналістами в Україні та закликав до солідарності та захисту права на правду.

У Львівському міжнародному медіа-центрі запрацював Центр свободи преси RSF. На церемонії відкриття був генеральний директор "Репортерів без кордонів" **Крістоф ДЕЛУАР** та більше десятка представників світових медіа. Від Національної спілки журналістів України у заході взяла участь активістка нашої спільноти, викладачка факультету журналістики

тики ЛНУ ім. Ів. Франка **Наталія ВОЙТОВИЧ**. Пріоритетом роботи Центру є забезпечення безпеки діяльності журналістів, надання їм захисного обладнання.

Схоже, війна нині захльобується. І не тільки у весняних дощах і снігах. І навіть не тільки в сльозах матерів і жінок, котрі не дочекаються до рідного дому тисяч молодих життів. Вона захльобується в безглуздому кровопролитті, яке розпочав російський пристаркуватий карлик із амбіціями Наполеона з намаганням остаточно розвалити свою країну. Сам він це зроби не міг. Але йому допомогло Україна, яка колись довірило сприяла створенню імперії, а зараз просто зобов'язана вбити саму ідею імперії, заплативши за це дуже велику ціну. Криваву ціну - **Віктор МОРОЗ**.

Націю, яка під кулями пише вірші, сміється, народжує дітей не перемогти нікому і ніколи - **Юлія ВИСОЦЬКА**.

Ми так довго були толерантні. Були завзятими пацифістами. Єлейне слово "злагода" дурманило мізки. І все вирішували: хто ми, куди прямуємо? Хоч мудрі люди попереджали, волали: звір з його одвічним інстинктом до пожирання інших народів уже прокинувся... Ми мали сповна використати даний нам історією час, щоб озброїтися, захистити себе політично, ідеологічно, збройно. За своє нинішнє прозріння ми платимо дорого, наймовірну ціну - **Наталія ДЗЮБЕНКО-МЕЙС**.

Прекрасно розумію паніку і кіпіш російськомовних: хто посміє? Вперше за 25 років вони відчували колючий дискомфорт. Адже за порукою війни в Україні є російськомовні люди, які вперто ігнорують концепт єдиної державної мови. Ви, принципово одномовні російськомовні, можете бути чудовими людьми, здавати гроші на армію, ваші сини можуть служити в лавах ЗСУ - але ви, самі того не

розуміючи, є запорукою війни. Тому що ви, носії російської мови, що ігнорують українську, маркуєте мою країну, як країну русского міра. Ваша мова є мовою не лише Пушкіна, а й путіна, лугандонського найманця, патріарха кіріла, Свист куль і канонада градів звучить вашою мовою. Це ваша і наша трагедія. Та ви ніколи цього не визнаєте - **Остап ДРОЗДОВ**.

Я не можу зрозуміти своїх колег - журналістів, працівників ЗМІ, які смакують окупацією нашої мови, запускаючи на екрани телевізорів без очищення "язик" ординців, пісні з москальськими матюками, транспортні часів імперії СРСР, гасла з ненормативною лексикою. Маємо шанувати мову, як і нашу Вітчизну. Відстоювати їх і берегти - **Тарас МЕТИК**.

Матюки потрапили до нас з Росії, як паролі темних сил. Пригадайте, як ляпали наші предки: "Бий тебе сила Божа", "Іродові діти", "А щоб тебе підняло та гепнуло", "Та най тебе грім поб'є", "Щоб їй пусто було", "Щоб тебе качка копнула"... Не прикликаймо темних сил. Лайтеся по-українськи - **Юлія КОРОЛЕВА**.

А навіщо все, що ви робите, викладає у ЗМІ? Навіщо цей піар? Я допоміг, я купив, ми зібрали... Вам Бог дав унікальну можливість жертвувати комусь. А жертва має бути тихою - **Андрій АНТОНІЩАК**.

Секретар НСЖУ, наш Волинський колега **Володимир ДАНИЛЮК** запропонував пристоювати український правопис до воєнного часу: "Ворога - зневажаємо, отже, завжди й усюди пишемо з малою літерою - росія, москва, кремль, путін". В ефірі загальнонаціонального телерадіомафону мовознавець **Олександр АВРАМЕНКО** пояснив: "Правило таке є: прізвища людей та імена, які вживають зневажливо, пишуть з малою літерою. І це правило давнє. Наприклад, гітлери, путіни ми можемо спокійно писати з малою літерою, це відповідає вимогам чинного правопису. А щодо назви країни, цього немає в правописі, але за аналогією, зважаючи на ситуацію в країні, я вважаю, можна застосувати це правило і до неї".

Спільчанське поповнення

Попри війну, особисту участь у допомозі Збройним Силам України, волонтерську діяльність, виконання професійних обов'язків 15 молодих представників ЗМІ Львівщини поповнили лави НСЖУ. З рекомендаціями своїх достойників, цікавими публікаціями членами Спільки у першому кварталі 2022 року стали: **Андрій Маринок** - "Галінфо", **Юрій Корхут** - інтернет-портал "Моя Жовківщина", **Павло Дак** - студент ф-ту журналістики ЛНУ ім. Ів. Франка, **Любомир Кузьмяк** - "Футбол-24", **Лариса Янковська** - професор

ЛУБП, **Тетяна Дністровська** - центр дозвілля та культурних послуг (Городок), **Вікторія Цап** - газета "Громада" (Миколаїв), **Віра Підгрушна** - блогер, **Ольга Марків** - радіоредакція Миколаєва, **Дмитро Кошелюк** - телеканал "Правда Тут", **Орест Зуб** - блогер, **Дарина Романишин** - студентка ф-ту журналістики ЛНУ ім. Ів. Франка, **Іван Бердяк** - прес-клуб Палацу мистецтв, **Роман Хахура** - блогер, **Віктор Сидір** - блогер (США).

На фото: із журналістським посвідченням О. Марків.

ТРИВАЄ ШИРОКОМАСШТАБНА 28-МА РУЙНІВНА МОСКОВСЬКА ВІЙНА ПРОТИ УКРАЇНИ

Зростає морально-психологічна впевненість: дикунська жорстокість моксиельців-москвитів-москалів-кацапів-росіян не зламає світлого, вільнолюбного українського національного духу. Поклик мирних, гуманістичних, націоналістичних об'єднувальних помыслів і переконань українців переламає отруйно-імперський хребет 140-ка мільйонів російських кровопивць, які породили новітнього рашиста Путіна.

Маємо знати, що дикобраз Путін увібрав у себе все нище, що було у Гітлера і Сталіна, все падлюче, що століттями породжувала садистична натура москвитів. Перше руйнування нашого древнього золотоговерхого Києва північними ординцями було у 1169 році. За 853 роки Україна героїчно витримала 27 різних московських загарбницьких зазіхань. Назвемо окремі. Варварська різанина у гетьманській столиці Батурині. Знеславлення гробниці козацьких отаманів у Чортотлицькій Січі. Переможна Конотопська битва. Героїзм козацьких полків гетьмана Івана Мазепи. Зруйнування Запорізької Січі. Навічно уславлені Крути. Російська більшовицька навала на Україну у 1917-1922 роках. Незламність Українських Січових Стрільців. Велич мужності Української Повстанської Армії. Мазепинці і петлюрівці, бандерівці і мельниківці - історичні віхи української національно-визвольної боротьби з московськими загарбниками.

Нині всю свою терористичну мерзенність москалі-росіяни 28-ий раз спрямували на знищення духовно-геогра-

Підтримують Україну й відомі публічні видання. Як повідомляє "Дивогляд", популярний журнал Time оприлюднив нову обкладинку і розкрив у путіні прихованого Гітлера.

На обкладинці можна побачити кольорову фотографію діючого президента росії володимира путіна, під яким приховується німецький політик Адольф Гітлер. Порівнюються ці дві постаті не просто так. У світі вже тривалий час говорять про схожість путіна з Гітлером і у цьому дійсно щось є.

У 1941 році о 4 годині ранку гітлерівці без жодної попередження здійснили наліт на аеродроми та міста Радянського Союзу, а згодом перетнули кордон наземними військами. Причина цього була оголошена одразу - Німеччина прагнула захистити себе від потенційної загрози з боку СРСР.

Події частково повторилися 80-ма роками по тому, коли 24 лютого 2022 року путін дав наказ здійснити напад на Україну з метою "захистити території Л/ДНР", що окуповані Росією.

фічної соборності Української Держави. Водночас з руйнуванням мирних міст, містечок, сіл, вбивствами дітей, матерів, статечних бабусь і дідухів московські агресори-маніпулятори отруюють українську громадськість брехливою інформацією. Не вірмо жодному улесливому слову агресора. Національно свідомі українці ніколи не здаються. Україна ніколи не буде рабою московських катів. Допомагаймо один одному, підтримуймо один одного, розвінчуймо і знищуймо колаборантів на кшталт Шуфрича і Киви, розвіймо сумніви, долаймо страх, вбиваймо зрадників і російських імперіалістів, не втрачаймо

віри та оптимізму. Наша мужність, впевненість - це наша Перемога над пекельними російськими садистами.

Безсмертна Слава Україні! Вічна Слава Героїчній Українській Армії! Героям Слава! Ганебна смерть московським загарбникам!

Василь ЛИЗАНЧУК,
 професор Львівського
 національного університету
 ім. Ів. Франка, заслужений
 журналіст України

P.S. За джерелами соціологів, за сто останніх років Росія здійснила 43 агресії на 28 держав світу. 44 - на Україну. Де Росія - там сльози і смерть.

На фронті загинув львівський журналіст Віктор Дудар

Під час боїв з російськими загарбниками під Миколаєвом загинув журналіст щотижневої львівської газети "Експрес" Віктор Дудар. "Одразу у перший день війни, 24 лютого, Віктор пішов до військкомату аби у складі Збройних сил захищати Україну, хоча міг працювати речником в офісі, - зазначає у коментарі журналіст цього видання Богдан Куфрик. - Більше 10 років Віктор Дудар працював штатним журналістом газети "Експрес", був моїм другом. Свого часу переїхав до Львова з Буковини. Вів у газеті військову тематику, проводив журналістські розслідування. У 2014-2015 роках Віктор пішов добровольцем воювати на передову на Донбас. Отримав легке поранення. Пізніше став резервістом та працював у газеті "Експрес", де до останнього дня займався журналістськими розслідуваннями та висвітлював військову тематику".

За повідомленням дружини загиблого, журналістки видання "Дивись.info" Оксани Дудар, чоловік у перший день повномасштабного наступу Росії пішов на фронт: "Пам'ятаю, як о 5.30 його розбудила: "Вставай! Почалася війна!" Він обняв міцно, сказав, що все буде добре. Зібрав рюкзак, подзвонив кільком друзям і поїхав у частину. Але вдома забув свій годинник і смугасту майку, яку носив на удачу під час війни 2014-2015 років. Я принесла їх йому на призовний пункт разом із релігійною медаллю. Ми сміялися і обнімалися, ніби я не відправляю його на війну, - зізнається Оксана - Але його прощання прозвучало так, ніби він справді це мав на увазі... Я сказала йому, що краще бути вдовою героя, ніж дружиною боягуза. Віктор дуже пишався мною за ці слова". А ще він признався, що двічі в житті закохувався: один раз у свою дружину та один раз в Україну і що хотів, аби його поховали у Львові, з десантниками знаменитої 80-ї бригади, девіз якої - "Завжди перший". Після похорону на Личакові приятель Віктора, редактор онлайн-газети Роман Онишкевич у смутку промовив: "Чи правда, що крила ангелів сині та жовті? Витри сльози, мій друже, інакше твоя зброя заржавіє".

Національна спілка журналістів України, її Львівська обласна організація висловлюють щирі співчуття родині та колегам Віктора Дудара.

Через загарбницькі дії російських окупантів журналістська спільнота втрачає справжніх патріотів та професіоналів своєї справи, в тому числі і зарубіжних.

*І жах, і кров, і смерть, і відчай,
І клекіт хижої орди.
Маленький сірий чоловічок
Накоїв чорної біди.
Це звір огидної породи,
Лох-Несс холодної Неви.
Куди ж ви дивитесь, народи?!
Сьогодні ми, а завтра - ви!*

Ліна КОСТЕНКО.

ЗВЕРНЕННЯ ДО ПРОГРЕСИВНИХ ЖУРНАЛІСТІВ СВІТУ

Я, ветеран Національної спілки журналістів України Людмила Шубіна, головна редакторка газети "Яворівський голос Плюс", звертаюся до всіх прогресивних журналістів світу з проханням -

об'єднатися під егідою Свободи Слова на захист Незалежної України від російського агресора.

Колеги, серед Вас є чимало професійних, порядних, мужніх людей. Давайте дружно виступимо не лише за допомогою

правдивої гласності проти нападу на Україну путінської зграї, а й відкрито запитаємо журналістів РФ: чому не піднімаєте свій народ на повалення Кремля? Де ваша "яръсть благородная" проти доморощеної путінської орди?

Російські журналісти, зніміть пелену з очей, перестаньте боятися, сурміть всенародний рух проти вашої злочинної влади, що, переховуючись у Кремлі, віддала наказ іти на смерть своїм громадянам. Невже ви спокійно спостерігатимете, як вашим російським матерям приходитимуть домовини з тілами їхніх синів?

Віднині ваша, російська пісня, якою ви так колись пишалися, звучить інакше: "Хотят ли русские войны?" - ТАК!

"Спросите вы у тех солдат, Что под березами лежат" - ТА ВОНИ ВЖЕ В ГРОБАХ ПЕРЕВЕРНУЛИСЯ!

Перемога - за Україною! І крапка.

Журналістика і воєнний час

В один із перших днів війни мене, як знавця медіа, запитали: в якому виданні або телеграм-каналі пишуть про війну все як є насправді?

Я гірко зітхнув і відповів, що якби таке джерело існувало, мені було б не шкода віддати за доступ до нього будь-які гроші. Але такого джерела немає й ніколи не буде. І навіть найбільш якісні та професійні медіа не можуть претендувати на те, що показують повну й цілком правдиву картину того, що відбувається. На це є кілька поважних причин.

Професійні медіа оперують фактами. Щоб повідомлення можна було вважати фактом, його потрібно перевірити (бажано - в кількох джерелах). Однак під час бойових дій, особливо таких, де величезні території стають недоступними для журналістів, перевіряти факти неможливо, як і спостерігати за подіями на власні очі. Залишається або вірити на слово сторонам конфлікту (чи тій стороні, яка вам ближча), або шукати уривки доказів у відкритих джерелах - які ще, до речі, треба вміти аналізувати. Прикладів, коли одні й ті самі спалені танки чи збиті літаки в українських джерелах називають російськими, а в російських українськими, було вже чимало.

Іноземні (нейтральні) медіа зазвичай дистанціюються від заяв сторін конфлікту. Це значить, що, наприклад, коли Україна стверджує, що росіяни обстрілюють "градами" житлові райони мегаполісу й убили вже тисячу людей, іноземне медіа не подасть це як факт, а лише як твердження. Адаже підрахувати й підтвердити таку кількість загиблих редакція не може. Ймовірно, поруч наведуть твердження Росії, що по

мирних мешканцях українських міст ніхто не стріляє, а якщо хтось і стріляє, то сама Україна. Професійні медіа при цьому знайдуть і наведуть докази, які свідчать, що українська версія ближча до правди.

Нас - українців, які боронять свою країну від загарбників - такий підхід, безперечно, бісить. Чому би просто не прийняти, що українська версія подій - правдива, а російська - брехлива? Однак професійні медіа знають, що в будь-якій війні будь-які сторони схильні перебільшувати свої успіхи та втрати супротивника, а також применшувати або замовчувати свої невдачі та втрати.

Якщо наша армія буде розголошена свої втрати, це не лише може деморалізувати суспільство, підтримка якого під час війни дуже важлива, а й допоможе ворогу оцінити наш потенціал - що взагалі не в наших інтересах. Тому слід прийняти: детальні втрати української армії стануть відомими після війни.

Повідомлення про військові операції, навіть найуспішніші, - це корисна інформація для ворога, який може проаналізувати тактику українських військових, визначити напрямки руху та позиції.

Частина повідомлень, пов'язаних із бойовими діями, які поширюються відкрито, покидані дезінформувати, заплутати ворога. Які саме - нам з вами краще не знати. Розвідка в наш час отримує величезну частку корисної інформації з відкритих джерел, тому така дезінформація - невід'ємна частина війни.

Повсюдні заклики вірити тільки інформації з офіційних українських джерел не означають, що інформація з офіційних джерел є стовідсотково правдивою, перевіреною та повною. Це значить, що офіційні

джерела не поширюватимуть інформації, яка може зашкодити цивільним, військовим, волонтерам, дипломатам та всім, хто працює на перемогу України.

Нас надихають повідомлення про українські перемоги, а новини про українські втрати сповнюють ненависті та гніву, що додає нам сил для спротиву й допомоги фронту. Але треба змиритися з тим, що точної і повної інформації про це через медіа ми зараз не отримаємо.

Часто люди, розчаровані відсутністю повної інформації в офіційних джерелах, починають шукати "справжню правду" в телеграм-каналах та відеоблогах, автори яких (часто анонімні) намагаються підкупити читачів потаємним знанням. Контрольовані російськими спецслужбами канали (ось їхній неповний перелік) зараз часто мімікують під "об'єктивні", балансує кремлівську дезінформацію та пропаганду нібито "проукраїнськими" повідомленнями та гаданими інсайдами. Дешевий трюк, але він спрацьовує: люди починають довіряти цим джерелам, а отже, у слухний для Росії момент будуть вразливішими для маніпуляцій.

Від проросійських джерел, а також тих, із яких стирчать російські вуха, зараз варто відмовитись - навіть якщо вам здається, що ви невразливі до кремлівської пропаганди, вона все одно впливає на вашу підсвідомість і розхитує картину світу.

Якщо ви знаходите проукраїнське джерело, яке повідомляє багато оптимістичних новин, більшість яких не підтверджується в офіційних джерелах, це також досить небезпечно.

В Україні є професійні медіа, команди яких знаються на військовій справі та глибоко аналізують події на фронті: "Тексти", "Мілітарний портал", "Новинарня", "Центзор.net" та інші. Тут ви не знайдете "правди, яку від нас приховують", але можете краще зрозуміти ситуацію і дізнатися подробиці, яких медіа загального інтересу не знають або не розуміють.

Медіа загального інтересу, які працюють за стандартами й не просувають певного політичного порядку денного, також заслуговують на довіру: Суспільне, НВ, "Українська правда", "Дзеркало тижня", Liga.net, "Громадське телебачення" і "Громадське радіо", "Бабель", ZAXID.NET та інші. А також українські версії міжнародних медіа: "Радіо Свобода", Бі-бі-сі, "Голос Америки", "Німецька хвиля" тощо. Однак слід бути особливо уважними до джерел їхніх повідомлень.

Як і в мирний час, завжди корисно комбінувати кілька якісних джерел, перевіряти факти й не поспішати радіти чи засмучуватись, якщо бачите щось особливо оптимістичне або вкрай прикре. Але найважливіше: пора вчитись відриватись від новин, робити паузи, витрачати свій ресурс на щось корисне для Батьківщини чи на турботу про себе. Боротьба триває, й Україні потрібні фізично і психічно здорові громадяни, аби вистояти.

**Отар ДОВЖЕНКО,
ZAXID.NET**

Вияв солідарності грецької спілки

Група грецьких журналістів на чолі з президентом Спілки афінських щоденних газет Марією Антоніаду привезла до Львова півтонни гуманітарної допомоги українським журналістам: понад 80 комплектів для екстренної медичної допомоги, електронне обладнання, спальні мішки, наплічники, захисні маски від Covid-19, продукти харчування... Всього на суму 5900 євро. З допомогою волонтерів та працівників апарату НСЖУ допомога

була відправлена в регіони України.

Спілка афінських журналістів також пожертвувала 2000 євро у спеціалізований Міжнародний фонд безпеки МФЖ/ЄФЖ для підтримки працівників ЗМІ, які перебувають під загрозою війни.

Професійний орган журналістів афінських газет, - сказала Марія Антоніаду, - підтримує українських колег, щоб полегшити їхню роботу, захистити свободу ЗМІ та свободу вираження

думок, тому що, як відомо, у важкі часи, такі як війна, правда - це перша жертва.

Від імені Національної спілки журналістів України голова Львівської обласної організації НСЖУ Ярослав Климович висловив щирі вдячності грецьким колегам за підтримку та солідарність українських медійників, які в умовах війни з честю виконують професійні обов'язки.

Президента грецької Спілки супроводжували другий віце-президент Джордж Гавалас, секретар з особливих питань Мачі Ніколара та член виконавчої ради Джордж Вотскаріс.

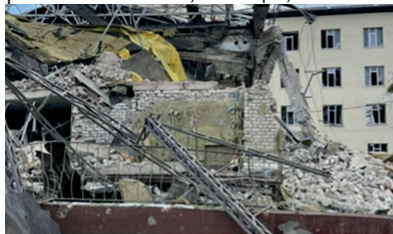
ПРАЦЮЮ ЗА ПОКЛИКАННЯМ ТА ВЕЛІННЯМ ОБОВ'ЯЗКУ

Секретар Національної спілки журналістів України, головний редактор газети "Обрії Ізюмщини" Костянтин Григоренко провів три пекельних дні в українському місті Ізюм, коли російські окупанти безперервно обстрілювали мирних жителів. Про подробиці він розповів на Львівщині, куди дивом зміг дібратися після небезпечного виїзду з Ізюма. Костянтин зараз у безпеці і продовжує роботу цифрових майданчиків свого медіа для інформування про реалії харківського міста, яке наразі розстрілюють окупанти.

"Три дні був масований обстріл міста. Третього березня почалися бомбування, гатили "градами" і з танків кожні півтори години. Я служив у танкових військах, тому можу розрізнити, що то були 150-міліметрові снаряди або артилерія. Моя родина живе у багатоповерховому будинку, але ми сховались у друзів, в підвалі приватного будинку поруч із нами. Росіяни були прямо по житловим масивам. Влучили в будинок, де була сім'я, діти. Нічого там не залишилось. Це мені сказала сестра загиблої жінки. Це трапилося четвертого березня вранці: "Моєї сестри і

родини немає. Снаряд потрапив прямо в будинок".

Зруйновано все місто: центральна частина, поліція, пас-

портний стіл, всі важливі адміністративні будівлі, два вокзали розбиті, знищені мости і тепер сполучення з цен-

тральною частиною немає.

Вранці п'ятого березня мені вдалося виїхати з Ізюму, вивезти сім'ю доньки з Харкова, і

я працюю в редакції за комп'ютером. Уже поновив роботу сайт, але з трудовим колективом газети немає зв'язку. Ніхто з моїх підлеглих не виходить на телефонний зв'язок, і я розумію, що в нинішніх умовах зробити це дуже складно. Світла немає, газу. Уже відсутня й вода, тому що немає змоги ввімкнути насоси, які її качають. Але я знайшов канал співпраці - передачі оперативної та актуальної інформації до Славянська, Лозової, Первомайського, до місцевої влади. Вбачаю свою місію тут - надати землякам майданчик для спілкування, допомогти знайти втрачених людей, зв'язатися з благодійними організаціями, фондами, надати біженцям найнеобхіднішу життєву інформацію. Періодично окремі люди виходять на зв'язок і надають мені інформацію про ситуацію. Я її оперативно розміщую на своєму сайті. У таких непростих умовах вдається розгорнути і волонтерську діяльність. Словом, журналістське ремесло не дає спокою. Я роблю все можливе, щоб бути потрібним людям, гідно представляти суспільству українську журналістику, - додає Костянтин Григоренко.

ВІДЗНАКИ ЖУРНАЛІСТАМ

За подвижницьку працю на ниві журналістики, утвердження моральних, духовних та культурних цінностей українського народу, високопрофесійний підхід у розвитку засобів масової комунікації активісти Львівської обласної організації НСЖУ Ярослав Климович, Петро Цеголко, Ярослав Фейло, Василь Сорочук, Андрій Данилець, Володимир Дідула, Роман Смілка, Олександр Ярема, Станіслав Мигаль з нагоди 30-річчя Незалежності України удостоєні Почесної відзнаки Львівської обласної ради. Голова постійної комісії з питань культури, інформаційної політики та промоції Святослав Шеремета, вручаючи нагороди від імені голови обласної ради Ірини Гримак, побажав медійникам нових творчих звершень.

НЕЗАЛЕЖНІ МІСЦЕВІ

проблеми та перспективи

"Сьогодні для мене головним є питання щодо друкованих видань та робота первинних журналістських організацій, - голова ЛОО НСЖУ Ярослав Климович. - Львівська обласна організація НСЖУ налічує майже тисячу членів, які займаються професійною журналістською діяльністю. У кожному регіоні є первинні журналістські організації. Воєнне становище, складна економічна ситуація, спричинена пандемією Covid-19, поставила перед незалежними місцевими виданнями одне питання - як вижити.

Вчасна доставка газет до передплатників "Укрпоштою", вартість передплати, промоція газети - це основні питання, що хвилюють редакторів незалежних місцевих газет.

За даними опитування НСЖУ за два роки 20% місцевих друкованих газет припинили свій вихід, близько 10% регіональних телерадіокомпаній призупинили трансляцію в 2021 році. Решта ЗМІ скорочують штати, витрати, обсяг мовлення або контенту.

Пропонуємо читачам "Львівщини медійної" добірку думок та "історій успіху" редакторів незалежних місцевих видань на тему проблеми та перспективи роботи незалежних місцевих медіа у 2022 році (запис здійснено до початку воєнних дій).

**Микола Савельєв,
головний редактор
газети Ратуша (Львів):**

Найголовніше завдання - це вижити, фізично та фінансово. Тут треба розуміти те, з чого наразі складається фінансування газет. Всі районні та деякі місцеві газети, зокрема, ми, пішли на роздержавлення, а отже, мала б бути якась постійна підтримка держави. Але цього не відбувається. Нам залишили лише на три роки приміщення за пільговою ціною. Майже 700 газет

пішло на роздержавлення в Україні.

Гадаю, що ті газети, які вижили в районах, знайшли якогось спонсора чи лягли під владу. Відповідно й виникає запитання, а для чого роздержавлювали газети? Це робили для того, щоб вони стали по-справжньому незалежними. Нині я можу впевнено сказати, що наша газета незалежна. Незалежність - це усвідомлений вибір залежності. Хтось сказав, що дехто лягає під Ахметова, дехто під Пінчука, а хтось - під всіх потрохи. Ми намагаємося не переходити червоних ліній. І це чесно.

**Василь Васильків,
редактор газети
"Бойківщина" (Турка):**

Ми тримаємося зараз на пе-

редплаті, яка сьогодні становить майже 2000 підписників. А ж є газети, які мають 300-400 передплатників. Частково маємо надходження від реклами, але це незначні кошти. У штаті фактично залишилось двоє працівників. Частково ми перейшли на дистанційну роботу, менше спілкуємося з владою та читачами.

Ми співпрацюємо з місцевою владою, і можна сказати, що навіть їм в чомусь догоджаємо. Маємо угоди на висвітлення її діяльності. Якби не вони, то ми б взагалі лягли на дно та перестали б вже існувати. Висвітлюємо те, коли відбуваються засідання сесій, коли засідають виконавчі комітети. За цю роботу нам й платять. Але я вважаю, що співпраця має бути іншою та не зводиться лише до констатації фактів.

**Леся Горгота,
редакторка газети "Наша
українська справа" (Золочів):**

Є декілька законів про ЗМІ, які вже застаріли. Інформаційний простір розвивається і його потрібно врегулювати. Журналіст має бути захищений незалежно від того чи він на роботі чи поза межами робочого часу.

Covid вплинув на те, що ми

МЕДІА ЛЬВІВЩИНИ

у 2022 році

перейшли на громадську діяльність. Збоку довіри та популярності - позитивно, а у плані фінансування - негативно. Ми не переставали виходити у період пандемії. Коли заборонили продавати друковані видання, то ми безоплатно розповсюджували газету у продуктових магазинах. Це було фінансово важко, але ми вирішили, що нам важливо зберегти нашого читача. Вони не можуть бути в інформаційному вакуумі. Завдяки фінансовим втратам ми наростили читача. Ми не переставали працювати та збільшили приязнь до нашого видання.

Маємо партнерські стосунки з приватними підприємцями та великими компаніями, як агрохолдинг ТОВ "Захід-Агро МХП". Вони здійснюють чимало благодійної діяльності, а ми її висвітлюємо. Натомість вони передплачують наш часопис та діляться інформацією. Таким чином і налагоджуємо стосунки. Є різні організації, школи, які нас підтримують та передплачують газету.

Андрій Бучко,
засновник видання "Прикордоння" (Рава-Руська):

Газета "Прикордоння" - це завжди одна особа: редактор, який був і видавцем, і засновником.

І до 2020 року всі ці функції виконував я. Були періоди, коли в редакції були дописувачі, які працювали безоплатно та на нерегулярній основі, але в нас ніколи не було сформованої редакції, власного офісу.

У березні 2020 року перші карантинні обмеження вплинули на журналістську роботу. Ні "Прикордоння", ні я не були до цього готові. Найперше вплинуло те, що нам було важко реалізовувати газету через приватників, оскільки приватні підприємства перші тижні не могли нормально працювати. А в Рава-Руській та в Жовкві левову частку нашої газети реалізовували саме приватні підприємці. Це позначилось на тиражі. Ми це компенсували продажами через поштові відділення. Тоді нічого, окрім поштових відділень, не працювало, а тому велика кількість людей, які сиділи вдома, просто змітали всі газети, що були в поштових відділеннях. Уже далі ми перерозподілили кількість примірників у відділеннях, і не лише компенсували те, що втратили, а й збільшили кількість читачів. Нас почали читати більше, оскільки люди були в паніці. Якби це не було парадоксально, але карантинні обмеження позитивно вплинули на газету "Прикордоння". Хіба що лише припинились доходи від реклами.

Леонід Гольберг,
редактор інтернет-газети
"Майдан" (Дрогобич):

Наша головна проблема - це ризик втратити досягнуте, а відтак так загубити читача. Ми й надалі ставимо ціль: залишатися всуціль незалежними від

сторонніх впливів - влади, політиків, бізнесу. Сьогодні вже не надто часто замовляють в нас рекламу, оголошення тощо. А бути залежними від чіхось грошей та впливу редакція наміру не має.

Автори інтерв'ю - учасники проекту "Організаційна підтримка незалежних місцевих медіа" **Юлія Шевчук, Ксенія Савчук, Віталій Севера, Олександра Стефанів, Мар'яна Баглай, Вікторія Васильченко.**

Львівська обласна організація НСЖУ у партнерстві із громадською організацією "Центр соціальних ініціатив "Атом" запросили головних редакторів місцевих ЗМІ Львівської області взяти участь в опитуванні "Незалежні місцеві медіа: проблеми та перспективи у 2022 році". Його мета - дослідити, що означає незалежне місцеве медіа станом на 2021-22 роки, які проблеми довелося вирішувати редакціям у зв'язку з пандемією COVID-19, де вони шукали кошти на свою діяльність і яку роль може відіграти влада (державна і місцева), бізнес, ВНЗ, громадські організації для підтримки діяльності та розвитку незалежних місцевих медіа.

Незалежні місцеві медіа - важливі!

Наше видання заснували в жовтні 1939 року під назвою "Радянський час", але на початках Незалежності України з'явився вже народний часопис "Новий час". Пишемо про життя та людей на території чотирьох громад: Ходорівської, Гніздичівської, Журавнинської та Жидачівської. Тримаємо руку на пульсі суспільно-політичних подій, хоча великий пласт у нас займає історичний розділ з огляду нашої приналежності до України. Видання завдяки старим підшивкам сформувало історичні надбання про цю територію з 1964 року. На основі цих матеріалів і будемо частину нашої газети. Читачам цікаво, оскільки це рідне для них минуле. Нашу газету читають люди 50+.

- Як ви перейшли на власний кошт без втрати рентабельності?

- Ми мусили перекроювати газету та переглядати способи її розповсюдження, отримання інформації, співпраці з органами місцевого самоврядування. Я сходжуся на тій думці, що для ЗМІ важлива його рентабельність. Якщо немає коштів, то тоді не варто таке ЗМІ тягнути.

У 2008 році казали, що треба готуватися до роздержавлення і я, на відміну від своїх колег, повірив у це. Насамперед, ми створили матеріально-технічну базу. Міська рада передала нам у власність приміщення. Тепер це сучасний офіс у центрі міста. Ми працювали над поліграфічною базою, і це те, що дозволить нам мати кошти. На початках органи місцевого самоврядування не хотіли платити за нашу працю. Ми відчули те, як це власними силами заробляти кошти. Ми навчилися жити зі своїми видатками та доходами. Розуміли, що вимагати гроші у громад не можемо, а тому йшли до них на поступки: "А чи не хочете ви зробити друковане ЗМІ?", "Може вам треба допомога у розробці інформаційних матеріалів", "Чи хочете ви банери та буклети"? На початках вони хотіли все, але хтось й відмовлявся. Нині ж, якщо робота очільників громади не висвітлена інформаційно, то це - гроші в болото. На особистісних та партнерських умовах ми намагалися співпрацювати, але багато хто так і не отямився після цього.

- Чи вважає місцева громада ваше медіа важливим для себе?

- Нас поважають. Ми заслужили собі імідж об'єктивного та збалансованого ЗМІ. І ми продовжуємо бути такими. Ми ніколи не прислужували владі. Часто йшли всупереч. Якщо газету читають, то значить вона цікава та потрібна людям.

- У яких формах відбувається співпраця вашого медіа з місцевою владою?

- Співпраця - вигода. Нам фі-

нансово, а їм - в інформуванні суспільства. З обласною адміністрацією та радою ми співпрацюємо достатньо тісно. Вони надсилають нам свої матеріали, а ми їх розміщуємо. Співпраця з міською радою - ми надаємо пос-

чітко прописано, що газета має бути у людини на наступний день, після виходу. Пошта з такою роботою може вбити друковану пресу. Журналісти, як і лікарі, не переставали працювати.

- Визначте головні пробле-

ПРО ЖУРНАЛІСТИКУ ТА ЇЇ ПРИЗНАЧЕННЯ

Інтерв'ю з редактором Жидачівського часопису "Новий час" Андрієм Данильцем

лугу - вони її оплачують. Маємо угоди на висвітлення з органами місцевого самоврядування. Вони закладають якісь кошти, а ми пишемо про їхню діяльність. Щоб збільшити нашу та їхню аудиторію, пропонуємо їм допомоги у передплаті для соціально незахищених людей. Влада передплачує їм пільгу, а люди отримують безплатну газету. Добре нам та їм. А от з районною владою ми не співпрацюємо. ЗМІ не знають, що робить районна рада, тому що вони не мають коштів на послуги висвітлення діяльності.

- Як саме карантинні обмеження вплинули на діяльність вашого медіа у 2020-21 роках?

- Доходи впали на 50%. Роздріб зник взагалі, а це - 30% нашого доходу. Тираж впав до 5 тисяч примірників у місяць. Передплати зменшилися, оскільки пошта погано функціонує під час карантину. Через погане доставляння, ми маємо збитки. Газета затримується на тиждень, інформація застаріває, а тому від нас відмовляються.

Пошти платимо страшенно великі гроші, а вони не справляються. Укрпошта не шукає розширення аудиторії. Всі наші передплатники - це наша робота, а ми за це ще й платимо. Читачі скаржаться, що немає газети. А в угоди

ми, які стоять перед вашим медіа у 2022 році?

- Головна проблема - зберегти рентабельність бізнесу. 25% нашого бюджету йде на друк газети.

- Як ви розв'язуватимете головні проблеми вашого медіа?

- Цьогоріч ми запропонували всім громадам створити свої бюлетені. Бюлетень - це друковане видання, яке розповідає про діяльність їхньої праці. Наша газета пропонує видавати один бюлетень в місяць. Він коштуватиме 10 тисяч гривень, а ми будемо видавати 500 примірників. Друк наш, і таким чином, вони інформуватимуть людей на периферії, куди важче інформація доходить. 10 номерів - це 100 тисяч, для кожної громади - це невеликі кошти для інформування людей. У той час вони друкуватимуть те, що вважають за потрібне. Вони створять, а ми прокрутимо. Наступного року пропонуємо об'єднати всі бюлетені під дашком "Нового часу" та випускати таке двічі на місяць. Таким чином - це інформаційне об'єднання громад. Люди мислять у межах території, а тому не знають, що робиться у сусідній. З березня місяця ми розпочали цей проект з Ходорівською та Жидачівською громадами. Якщо все вдається, то й решта долучиться.

- Що ви думаєте про звернення НСЖУ до влади?

- Я вважаю закон, що який нині обговорюють, є сирым та недосконалим. Його не узгодили з журналістами, а журналістське товариство ширше, ніж спілка. Має бути загальне обговорення, але, насамперед, треба позначити те, хто є журналістом.

Журналіст має досить високі права та обов'язки, але ми не маємо чіткого визначення про те, хто ж такий журналіст. Маємо на законодавчому рівні затвердити, що журналіст - це людина, яка зареєстрована у ЗМІ, платить податки з роботи та присутня в інформаційному полі. Треба самоочиститися. Я не підтримую тих, хто нав'язує нам зміни.

- Як центральна влада може допомогти місцевим медіа працювати та розвиватися?

- Нині влада не повною мірою розуміє те, що потрібно мати посередників в особі ЗМІ, а також й те, що їх варто поважати. Влада має транслювати офіційну інформацію через ЗМІ, які поважають. На нашій території ми залишилися єдиним друкованим медіа, якому люди довіряють. Якщо про тему написали в інтернеті, то люди лише проходяться очима. А якщо ми пишемо на цю ж тему, то люди зануряться більше. Люди посилаються на газету та переповідають це саме у Фейсбуці.

Важливо, щоб влада брала людей, які вміють комунікувати зі ЗМІ, оскільки від цієї співпраці виграють усі. Це більше звертання до Києва. Сьогодні держава має подумати про те, як реформувати інформаційну політику через друковані медіа. Те, що пишемо ми - це офіційна інформація для населення у громадах. Задля інформаційної безпеки потрібно закласти в бюджет від 100 мільйонів для співпраці з друкованими виданнями, і це б допомогло багатьом втриматися.

- Чи запрошуєте ви на практику студентів-журналістів?

- З 2010 року ми маємо угоди співпраці з факультетом журналістики ЛНУ імені Івана Франка та Львівською політехнікою. Ми запрошуємо студентів до нас на практику, забезпечуємо житлом та допомагаємо матеріально. Не думаю, що робимо з них корифеїв журналістики, але з нами студенти починають розуміти, що таке журналістика. Найважливіше, що ми вчимо їх налагоджувати зв'язок з тим, хто не хоче говорити. Оце вищий пілотаж, до цього треба прагнути.

Стаття створена в межах проекту "Організаційна підтримка незалежних місцевих медіа", який реалізується ГО "Атом" у партнерстві з ІА "Варіанти" за фінансової підтримки Чорноморського фонду регіонального співробітництва (BST) у межах програми ЄС "Прямуємо разом".

Інтерв'ю Юлії ШЕВЧУК.

Зустріч керівництва Львівської дирекції АТ "Укрпошта" з головними редакторами місцевих газет

У Львівській організації НСЖУ відбулась зустріч редакторів місцевих видань з керівником Львівської дирекції АТ "Укрпошта" Євгенієм Савчуком. Новий посадовець галузі поінформував, що нині його відомство налічує 695 відділень, з них 320 автоматизовані, в усіх інших досі нема інтернет-зв'язку для того, щоб обслуговувати клієнтів через електронні канали. Компанія налічує 193 одиниці транспорту, з них 41 автомобіль для роботи пересуваних відділень. Цьогоріч "Укрпошта" планує відкрити в області 28 нових відділень, у 2021 році відкрили лише 7. За штатом на Львівщині має бути 124 пересуваних відділення обслуговує та 12 точок базування автомобілів. Львівська філія "Укрпошти" обслуговує 1800 населених пунктів, з яких 1639 - пересувні. Раніше 1311 населених пунктів обслуговувалися виключно листоношами. Зараз вони лише доставляють пенсію, листи та передплатні видання. Щоб відійти від так званих ручних квитанцій планується закупити по Україні 17 тисяч нових терміналів. Також у Львові в третьому кварталі 2023 року буде запущено новий логістичний хаб потужністю 40 тисяч обробок відправлень в годину. Для порівняння: теперішній хаб вручну обробляє таку кількість посилок за 48 годин. Євген Савчук відзначив, що лише 53% працівників "Укрпошти" працюють сьогодні у повному навантаженні, решта - на неповних ставках. До того ж оплата праці є низькою. Але і вона розрахована 50% не за роботу, а "ходіння" по селу - від хати до хати. Коли "Укрпошта" запускала пересувні відділення, то логіка була в тому, щоб автомобіль заїжджав у кожен населений пункт. Тому чисельність листонош скоротилася на 40 відсотків, а заробітна плата зросла на 230%. У присілках, які раніше обслуговував лише листоноша, зміни прийняли позитивно, а у селах, де були неавтоматизовані відділення, є певний спротив, зокрема, і через те, що

спрацьовують т. з. родинні зв'язки. Наша мета, - вважає керівник Львівської Укрпошти, - збільшення зарплати працівникам та надання якісних послуг.

Головний редактор Буської газети "Воля народу" Микола Іванців зазначив, що стосунки місцевих видань з поштою завжди були напруженими, місцевим виданням стало не вигідно оформляти передплату для читачів через надто високу ціну та запропонував перехід на підписання договорів про роздрібне постачання газет, оскільки у зв'язку з переходом на пересувні відділення передплата на місцеві газети у селах падає, зокрема, через втрату комунікації населення з новими поштарями, а через низьку заробітну плату плінність кадрів залишається високою, а це позначається на ставленні як до пошти, так і до поштарів. Непоодинокі випадки, коли районні газети опиняються у зовсім інших населених пунктах. Газети пропадають. "Укрпошта" мала б компенсувати вартість втраченого через халатність своїх працівників. Було б доречно випускати каталог передплати місцевої газети "Укрпоштою" за власний кош.

Головний редактор газети "Голос народу" Роман Скочиляс додав, що у Пустомитах трапляються випадки, коли газету не можна отримати через те, що "Укрпошта" не виписала карток постачання. Це, безперечно, відбиває бажання роботи передплату знову. Є необхідність зберегти в "Укрпошті" посаду менеджера, який займався б передплатою, в іншому випадку вона впаде ще.

Роман Смілка, головний редактор Городецької газети "Народна думка" зазначив про важливість оперативної комунікації керівництва "Укрпошти" з редакторами місцевих газет, оскільки до вчорашнього дня не було жодних контактів між ними. Настав час безоплатного розміщення місцевих газет на стендах, а також рекламних банерів для заохочення користувачів від-

ділень "Укрпошти" купити місцеву газету. Реформування "Укрпошти", за словами Євгена Савчука, є історично необхідним процесом, а оновлення кадрів має велике значення. Відтепер мобільні відділення приїзять у села щодня, і ми щодня запитуємо працівників, де вони були. Якщо у машину покласти газети, то це ще означає, що вони будуть роздані споживачу. Усім необхідний час на звикання, має бути довіра до тих, хто працює на мобільному відділенні.

"Кожен бізнес має бути соціально-відповідальним. Старше населення, коли не отримує місцевої газети, залишається поза інформаційним полем, адже у них нема доступу до інтернету, а телеканали є також обмеженими. Була б чудово, якби "Укрпошта" взяла на себе соціальну місію донести цю газету до людей, попри сподівання на економічні здобутки. Робота відділень - це й право мешканців на комунікацію", - зазначила головний редактор газети "Голос Самбірщини" Марія Пукій.

"Ми створили проєкт, що покликаний підтримати незалежні місцеві засоби масової інформації. Ми стикнулись з тим, що держава зробила собі "ведмежу послугу", коли вирішила роздержавити місцеві засоби масової інформації та втратила канали комунікації, а також залишила на самовивітання видання. У межах проєкту разом із Львівською спілкою журналістів ми провели опитування районних редакторів і ще раз переконались, що місцеві видання є джерелом перевіреної інформації.

"Укрпошта" є посередником у доставці газет та оформленні передплати за кошти ЄПідтримки, Алях до цього є складним та незрозумілим, тому є потреба спростити цю систему авторизації та показати шлях передплати для старших людей інструкцією", - зазначила керівник проєкту "Організаційна підтримка незалежних місцевих медіа" Ольга Шалайська.

110 років для історії - лише мить! Однак упродовж цієї історичної миттєвості було перегнорно так багато сторінок історії нашої Вітчизни, яка боролась, відроджувалась, занепадала і все-таки воскресла, поставши перед світом у Незалежній Державі з гордим іменем Україна! Поряд із усім іншим через ті роки і пов'язані із ними людські долі йшов часопис Українського лікарського товариства "Народне здоров'я".

Він народився на зламі XIX і XX сторіч, коли за Галичинию утвердилась слава П'ємонті українського відродження. Саме тоді українська народна стихія, яка віками накопичувалась у своєму розвитку, вишла на шлях розбудови самостійного національного життя. Це не могло оминати і українських лікарів, які прагнули донести до свого народу рідною мовою основи гігієни, висвітлити здобутки світової та української медицини. У цих обставинах відомий український лікар та громадсько-політичний діяч Євген Озаркевич, який у 1912 році заснував Українське лікарське товариство (УЛТ), яке об'єднало півтори сотні українських лікарів у цілій Австро-Угорській імперії та ініціював видання часопису "Здоров'я". Так виник перший на українських теренах медичний журнал рідною мовою. Його поява - вагоме свідчення того, як тогочасні українські лікарі усвідомлювали своє суспільне та фахове завдання.

У передньому слові до першого числа "Здоров'я" Є. Озаркевич писав: "Нема сумніву, що нам потрібно наукового органу, се ж є прецінь головним вимогом культурного народу. Ми мусимо вложити також у велику скарбницю людського знання на полі здорових наук і наш доробок, ми не сміємо вічно впрошуватися до чужих. При тім лежить на нас... обов'язок виробити до потреб науки нашу мову, зібрати і усталити висловлю (термінологію)... Ми хочемо заінтересувати найширші круги нашого громадянства здоровими справами...".

У долі часопису "НЗ" відображена історична доля України. "Визволення" Галичини 1939 року, друга світова війна з "другим визволенням" 1941 і "третьім" 1944 років нанесли глибокі болючі рани нашому народові, на довгі роки перервали видання першого в Україні медичного часопису.

Українська медична громада не лише в Україні, а й у всьому світі, може пишатися тим, що її часопис є чи не єдиною газетою в сучасній Україні, якій у січні 2022 року виповнилось 110 літ.

Разом із нашим народом цей нелегкий шлях довжиною у 110 років пройшло і Українське лікарське товариство та його дітище - часопис "Народне здоров'я". Він став однією із найяскравіших сторінок в історії УЛТ. При своєму заснуванні часопис був наречений як "Здоров'я", потім називався "Народне здоров'я", а після свого відродження у 1990 році прийшов до своїх читачів під назвою "Народне здоров'я". Символічно, що "НЗ" було відновлено саме на початку 90-х років, у часи становлення української державності, адже журналістика - одна із головних підвалин, на яких будується демократична держава та утверджується ми, як сучасна європейська нація.

Самовіддане служіння обраній справі, доброта і милосердя, чуйність та щедрість душі завжди були притаманними творцям часопису. На сторінках понад вікової історії "НЗ" навки залишились вписаними імена: д-ра Євгена

Озаркевича, першого голови УЛТ у Львові, засновника часопису; професора Олександра Кіцери - першого голови відродженого товариства та ініціатора відновлення "НЗ", його першого го-

лова та дизайнер фотоколлажів Павло Адамович.

Зміст сучасного "НЗ" значно відрізняється від того, який було задекларовано при його народженні сто років тому, та

лового редактора впродовж 1990-1993, 2000-2001 років; професора Юрія Гаврилюка - головного редактора газети у 1993-2000 роках, який суттєво спричинився до оновлення, розвитку часопису та його утвердження як всеукраїнського.

В історію УЛТ та його друкованого органу назавжди увійшли імена людей, які стояли біля витоків часопису та самовідданно працювали для нього. Заслугують пам'яті майбутніх поколінь імена і тих, хто активно долучився до відновлення часопису у 90-х роках, визначав провідну лінію видання, формував його тематику, слова і думки яких вкарбовані у газетні рядки, сіяли розумне, добре, вічне.

"НЗ" завжди позиціонує себе як газета для лікарів і про лікарів, газета, яку творять лікарі. З "НЗ" активно контактують багато лікарів та вчених-медиків з української діаспори. Від 2001 року головним редактором газети є доцент ЛНМУ імені Данила Галицького, член Національної спілки журналістів України Зеновій Масний, перу якого належить більшість опублікованих в "НЗ" оглядових та аналітичних статей, репортажів із конгресів, з'їздів, конференцій, інтерв'ю з відомими особистостями.

В часі відновлення "НЗ" її наклад зріс до декількох тисяч примірників, до праці в редакційній колегії залучилися десятки лікарів. Майже чверть століття над "НЗ" самовідданно працювали літературний редактор Алла Сницяк, Анна Гаврилюк, Михайло Яремчишин,кладаючи у кожний газетний рядок свої талант, знання, свою душу. Свій внесок у видання часопису сьогодні роблять доцент Роман

навіть і 30 років назад при відновленні виходу газети. А вже за минулі десятиліття суттєво змінився характер інформаційного простору, з'явилась велика кількість спеціалізованих медичних видань, є можливість оперативно почерпнути потрібну інформацію із Інтернету. Усі ці зміни роблять недоцільною та неефективною публікацію в "НЗ" розгорнутих наукових статей, оперативної інформації. Мусимо враховувати і те, що економічна ситуація зумовлює можливість виходу газети лише один раз на місяць. Вважаємо недоцільною публікацію санітарно-просвітницьких матеріалів для населення, бо в теперішній час такі відомості є широко поширені в різних ЗМІ. Наголошуємо на тому, що "НЗ" - це газета лікарів, для лікарів і про лікарів.

Водночас медична громада відчуває гостру потребу в матеріалах, які висвітлюють морально-етичні та біоетичні проблеми сучасної медицини, практичної деонтології. Публікація таких матеріалів має особливу актуальність саме тепер, в умовах катастрофічного занепаду моральних засад як в суспільстві в цілому, так і в системі охорони здоров'я. Тому пишаємося тим, що саме на сторінках "НЗ" за ініціативою старійшини УЛТ у Львові доктора Богдана Надраги було започатковано роботу над створенням "Етичного кодексу лікаря", який сьогодні впроваджено по всій Україні.

На шпальтах "НЗ" значне місце відводиться численним публікаціям про "білі плями" в історії вітчизняної медицини, про життя багатьох славних українських лікарів та вчених-медиків, їх здобутки

у професійній та громадській діяльності. Зокрема, опубліковано історичні розвідки відомого дослідника історії української медицини, лауреата премії імені Івана Огієнка, професора Ярослава Ганіткевича - одного із найактивніших авторів нашої газети. Щорічно публікувався історичний календар видатних дат та постатей нашої медицини його авторства.

Газета є тим чинником, який єднає українських лікарів. УЛТ і його медичний часопис роблять дуже багато для нашої медичної громади, насамперед у відродженні історичної пам'яті, в утвердженні високих моральних засад у нашій медицині, у підвищенні якості національної системи охорони. "НЗ" постійно приділяє неухильну увагу висвітленню актуальних проблем сьогодення, передового досвіду лікарів-практиків та здобутків наших вчених.

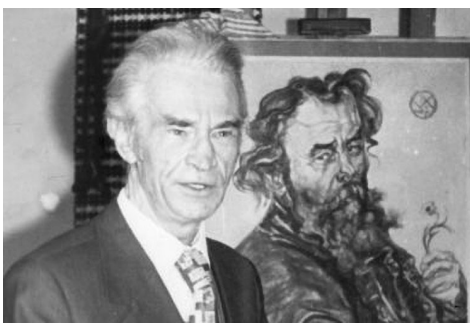
Завдяки старанням редакції, починаючи від старого столітнього ювілею, який було відзначено у січні 2012 року, газета виходить у вдвічі збільшеному форматі та об'ємі.

Започаткований на початку XX століття та відроджений 30 років тому часопис "Народне здоров'я", став гідним пам'ятником нашої медичної громаді всім тим нашим незабутнім попередникам, які його видавали та публікувались на його сторінках. Він потрібен медичній громаді як керівництво до дії у професійній та громадській діяльності. Його мета - не лише об'єднати українських лікарів, але і підвищити соціалізацію кожного із них, допомогти усвідомити потребу внеску кожної особистості - чи то у великому місті, чи у віддаленому селі - у розвиток та підвищення якості національної медицини, забезпечення здоров'я народу, у розбудову України.

Лікарі повинні тримати руку на пульсі не тільки своїх пацієнтів, а й суспільного життя. Суспільний організм лише тоді буде дієвим, коли у ньому нормально функціонуватимуть усі необхідні інституції, в т.ч. і друковані видання.

Сьогодні в світі відбуваються кардинальні зміни в суспільстві. Вони лякають, бо це вже не є НТР, це революційні зміни у свідомості. Тому кожен має переосмислити і визначити своє місце, свою роль у цьому, що відбувається. Так як слід побороти пандемію, так маємо навчитись жити у новому світі. Якщо говорити про Україну, то не меншу тривогу ніж військова експансія та пандемія, викликає міграція із України - за 2021 рік її покинуло 660 тисяч чоловік, в основному молодь, ми стали найбільшим у світі експортером наукових кадрів та класних фахівців, зокрема, лікарів та середнього медперсоналу. А як на це реагує наша національна еліта, до якої у всі часи належала медична спільнота? Кожен, хто позиціонує себе патріотом, кому болить доля України, повинен усвідомлювати, що вона залежить від його громадянської позиції. Байдужість, зневага, "моя хата з краю і від мене нічого не залежить" - це однозначно є білим прапором капітуляції. Саме громадянська позиція є найсильнішою зброєю в обстоюванні нашої Вітчизни. Саме до цього закликають матеріали часопису "Народне здоров'я", запрошуючи лікарів залишити свій добрий слід в історії, сказати своє слово на сторінках свого часопису.

Зеновій МАСНИЙ,
редактор часопису "НАРОДНЕ
ЗДОРОВ'Я", член НСЖУ.

ЛІГА ТВОРЧОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ ЛЬВІВЩИНИ

Ярослав НОВАКІВСЬКИЙ:

МИНУЛЕ І СЬОГОДЕННЯ

Треба реально дивитися на світ і говорити тільки правду. У комуністичному середовищі треба було говорити не те, що ти думаєш, а думати не те, що говориш. Це був інший світ, світ не властивий для істинного українця - патріота. З тим світом зіткнулося покоління славного роду Новаківських: Батько - Олександр, Син - Ярослав і Внук - Андрій.

...Дивлюсь на картину Олексія Новаківського "Мойсей" і все на цьому полотні відображено: і наш дух, і наші прагнення, і наша віра. З майстерні Олексія Новаківського вийшли такі видатні художники як Григорій Смольський, Наталка Пристай, Зоя Зарицька, Кирило Мазур, Юрко Левицький... У його творчості були невід'ємні символи: рідна земля і могутні герої. Він творив мистецтво змислове, сповнене почуття і думки, яке не залишало людину байдужою. Видно вороги дуже боялися "Мойсея" Новаківського, бо у 1950 році наклали табу на нього.

Створена через недовгий час, уже в інші часи і іншим способом, урбаністична майстерня під керівництвом Ярослава Новаківського - сина великого Художника, продовжила справу Батька, але вже у інший спосіб. Ярослав Новаківський вважав, що розвиток міста, чи населеного пункту - це формування майбутнього твоєї сім'ї, родини, близьких людей. Саме тому ця унікальна робітня була сформована зі спеціалістів, які розуміли, з першого слова "метра", які завдання перед ними були поставлені. Майстерня заручилась підтримкою авторитетних львівських архітекторів, які могли максимально сприяти збереженню історичного архітектурного обличчя Львова та населених пунктів Західної України. Ця діяльність була скоординована таким чином, що у всіх напрямках були задіяні наукові інститути, учені, краєзнавці, археологи, архітектори, художники, мистецтвознавці, і, взагалі, патріоти свого краю. Це був науковий і високoproфесійний бум. Був створений зональний інститут "Укрзахідпроектреставрація", державний історико - архітектурний заповідник, були укомплектовані керуючі органи виконавчої влади із розумних і лояльних до болючих питань щодо збереження історичного середовища спеціалістів, які зуміли впливати на партійні структури і, максимально, що було під силу, захищати національні інтереси.

Завдяки скоординованим діям наших авторитетних архітекторів, зокрема, Ярослава Новаківського, скульпторів та художників почали з'являтися у наших містах пам'ятники Тарасу Шевченку, Івану Франку, Маркіяну Шашкевичу, Василю Стефанику, Михайлові Грушевському, Андрію Чайковському, гетьману Сагайдачному та ін. Почалися напрацювання щодо підготовки конкурсів на розміщення пам'ятників Тарасу Шевченку, королю Данилу, жертвам тоталітарного режиму у Львові, правоохоронцям, тощо. В основі проектних ідей лежали напрацювання Ярослава Новаківського щодо відтворення у благоустрої, при цих пам'ятниках, елементів історичного ядра міста. Для прикладу: при проектуванні скверу і пішохідної зони вул. Галицької з виходом на площу, де нині стоїть пам'ятник королю Данилу, мав бути відкритий фрагмент "барбакану" з фрагментом старого львівського муру (на жаль, це не вдалося втілити). Почали відновлюватися історичні пам'ятки: замки в Олеську, Золочеві та Свіржі, розпочалися реставраційні роботи у Львівському оперному театрі, дерев'яних історичних виллах Трускавця, історичних центрах Львова. Дрогобича, Самбора, Золочева, Стрия та ін. Розпочалася грандіозна робота з

інвентаризації історичної забудови Львова та інших міст Західної України. Жоден практикуючий архітектор не мав права порушувати вимог історико - містобудівного законодавства, Все це звучало як дотримання конституційних вимог і робилося не без участі і настанов Ярослава Новаківського. Лише декілька прикладів, підтвердження цього.

При розробці проекту детального планування вул. Стрийської були обрані новітні європейські підходи до композиційного вирішення силуету в'їздної магістралі Львова. Теж саме було і з ПДП вул. В.Чорновола. Висотний ряд будинків з вбудовано-прибудованими об'єктами інфраструктури вдало сформували обличчя цього району сучасного Львова. Все формувалося на основі діючого і високо відзначеного державною нагородою генерального плану міста, який знаходився у кабінетах головних архітекторів області і міста і який ніхто не мав права порушувати (на відміну від дня сьогоднішнього). У зверненнях громадян, установ і організацій завжди давалися ствердні відповіді на тему достовірної реалізації генплану. У спірних питаннях відбувалися уточнення позицій генерального плану, але не таких радикальних рішень, які відбуваються нині. У двох місяцях рішення, діючого на цей час генерального плану, нам заблокували церковні діячі, і немає чого це приховувати. Реалізацію так званої "хорди" і транспортної розв'язки на розі вулиць Личаківської - Пасічної Львову заблокувала своєю новою забудовою Церква Св. Покрови. Друга проблема була створена ситуацією з пам'ятником Андрію Шептицькому, бо транспортний рух у цьому напрямку став надзвичайно проблемним. І, згадуючи той час, коли розроблявся проект готелю "Дністер" (звичайно, що не без містобудівної концепції Ярослава Новаківського), під площею був передбачений підземний простір для паркування автомобілів, пропонувалась пробивка виїзду з вул. Замкненої до вул. Городецької. І, як прикро, що, коли був поданий на розгляд проект можливого розміщення дворівневого підземного паркінгу біля університету, цей проект сколихнув свідомість львів'ян: а чи може бути там паркінг. Та чому не може? Може. Але треба вибирати сприятливий час і логічні висновки (а не у період святкування 100-річчя ЗУНР).

Саме від Ярослава Олексійовича я довідався про два колишні кінотеатри у Львові: "Парк" і "Маяк". Ці кінотеатри були побудовані у Львові під час німецької окупації для офіцерів вермахту, як тимчасові споруди. Один з них залишився донині там, за пам'ятником Степану Бандері. Як гіркий спогад маю те, як львівські можновладці впиралися щодо знесення цієї будівлі і максимально сприяли приватизації її частин. А тепер за пам'ятником маємо такий жалюгідний вигляд. А були плани збудувати тут етнографічний музей.

Подібна ситуація стосується виносу з центральної частини слідчого ізолятора, розміщеного у пам'ятці архітектури - колишнього римо-католицького монастиря жіночого ордена Святої Бригіди. Ще у 70-х роках наполегливо старалися звільнити від цього функціонального призначення ці приміщення, і навіть була розроблена проектна документація на перенесення цієї установи на вул. Конюшинну у Львові, однак донині настанови наших авторитетних мужів не виконані. Знаю, що і Ярослав Новаківський був за те, щоб центр міста був справжнім центром, без слідчих ізоляторів.

А скільки душевного натхнення та ентузіазму вклав Ярослав Новаківський у продовження реалізації формування скансену "Шевченківський гай" у Львові (тепер повернулася першісна і заслужена назва парку ім. Климента Шептицького, як засновника). І як, на

диво, знову виноситься ідея на чергову містобудівну раду щодо забудови території у підніжжі парку (території кераміко-скульптурної фабрики) під розміщення там житлової забудови. Тут вже наступас кінець терпінню. Люди, а де ж ваша совість? Та там доцільно було б створити містецький центр з майстернями провідних львівських мистців, але вже у іншому архітектурному вирішенні забудови, і з іншим технологічним режимом, ніж було закладено у існуючих будівлях фабрики. А може було б і доцільніше розмістити ту будівлю візит-центру, яка вже будується на території існуючого паркового лісомасиву, саме на території цієї фабрики, з включенням її у розширення парку з цільовим мистецтвом призначенням. Та ж хіба у нас до мистецтва тягнуться наші можновладці? Хіба що Пінчукам під силу робити мистецькі "розкрути", але не у нас, у Львові. Ми можемо хіба-що зносити будівлі, та ще й такі, як з мистецьким панно відомого львівського художника Володимира Патики, які була закладені в концепцію формування громадського центру південного району Львова під керівництвом Ярослава Новаківського, а саме: універмаг, будинок культури, готель "Супутник", палац водних процедур, в тому числі, і спеціалізований магазин "Океан

І хочеться ще згадати про освоєння Сихова. Все почалося у 1979 році з прокладання вул. Сихівської (колишньої вул. Ворошилова) зі шляхопроводом через залізничну колію, а вже у 1981 році, за рік до відходу Ярослава Новаківського (одного з авторів Сихівського житлового масиву) від нас у вічність, було вручено мешканцям Сихова перші ключі. І, дивлячись на цей житловий масив, аналізуючи його зі всіх сторін, робиш висновок: яке було б місто, якби його надійно оберігали і захищали від "невігласів". І не було б того смороду, який ми вдихаємо на вул. В.Стуса, біля парку "Залізни води". А місто мало б зупинитися на півмілйонному рубежі.

Львів розпочав свій урбаністичний бум ще на початку ХХ ст., а Барселона у 30-х роках, але Львів значно залишився позаду від сталого розвитку, як європейське місто. Хіба що можемо втішатися у Львові черговими плагіатами. Хіба можна списувати діяльність наших славних архітекторів - попередників, які намагалися щось доброго робити, як не практичною діяльністю, то хоч добрими порадами, незважаючи на те, в яких жакливіх умовах їх діяльність розгорталася. А зараз маємо всі умови для творчої діяльності, але, на жаль - головним пріоритетом обираються гроші. Ярослав Новаківський думав, як залучати гроші для добрих містобудівних справ.

Як вибратися зі Львова, чи в'їхати до нього? Задумується не тільки львів'янин, але й гості міста. Транспортний "колапс" і відсутність транспортно-пішохідної стратегії довели місто до жакливого стану. Кільцева дорога, до якої добратися вже є великою проблемою, стає внутрішнім кільцем Львова, і уже з центру та окремих мікрорайонів міста до неї дістатися вкрай важко. Ніякий навігатор не допомагає. Щось негайно треба робити, а немає кому, бо не вистачає доброї поради розумного урбаніста, такого, як був Ярослав Новаківський.

21 травня 1982 року відійшов у вічність видатний львівський архітектор Ярослав Новаківський Занадто швидко від нас відійшли такі видатні особистості з роду Новаківських - Батько, Син і Внук. Найстаршому було лише 64 роки, сину - 62, а внуку - лише 54. Світла їм пам'ять.

Олександр ЯРЕМА,
експерт з питань містобудування,
народний архітектор України, член НСЖУ.

Нові видання колег-журналістів

Богдан ТОКАРСЬКИЙ:

НЕ БІЙМОСЯ БУТИ СОБОЮ

Презентація книги під такою назвою відомого львівського журналіста та управлінця Богдана Йосиповича Токарського відбулася днями в офісі Львівської обласної організації Національної спілки журналістів України. Послухати неординарну поезію неординарної особистості зібралися його друзі, колеги, колишні співробітники та знайомі.

За більш ніж 40 років трудового стажу носив Богдан Йосипович на своїх плечах погоні чотирьох відомств правоохоронних і фіскальних органів, причому рівня не нижче полковничого. Посади, які він обіймав, вимагали неабияких організаторських здібностей, вміння згуртовувати і мобілізувати підлеглих йому працівників на досягнення успішних результатів службової діяльності. І якими б складними не були політичні реалії усіх цих непростих часів пізнього СРСР та становлення незалежної України, Богдан Токарський завжди пам'ятав, що він Українець, Людина та Християнин. І за цю його твердість духу та відданість ідеалам правди, принциповість та шляхетність Токарського поважають та шанують у Львові та Україні.

Як зазначив голова ЛОО НСЖУ Ярослав Климович, оскільки першою вищою освітою Богдана Токарського була журналістика, то він ніколи не

поривав своїх стосунків зі своїм творчим даруванням, знаходив час і можливість для його втілення у прозі, поезії та байках. У різні періоди життя Богдана Йосиповича побачили світ три його книги. Збірка поезій "Не біймося бути собою" написана у складний карантинний період, що охопив весь світ. У кожному вірші і байці цієї книги відчутна особлива відповідальність автора до своїх думок і роздумів, тут кожне слово в рядку стоїть на своєму місці, вивірене, вистраждане, зважене, сповнене неймовірно яскравих емоційних художніх засобів.

"Москалі і росіяни", "Одвічна вороженча", "Метастази дружби", "Бацили брехні", "Маріонеткам", "Невдячні пришельці", "Зрада", "Хруні", "Невже ми досі не прозріли?" - це лише кілька

назв із близько 150 неймовірних поезій нової книги Богдана Токарського. Вони, мов постріл, мов вирок, мов атентат для ворогів і недругів України, для зрадників і перекінчиків, для аферистів і політиканів.

Присутні на презентації книги подякували Богдану Токарському за громадянську позицію та побажали не зупинятися на досягнутому й писати свою ювілейну, п'яту книгу. Голова обласної організації Національної спілки журналістів України Ярослав Климович побажав Богдану Йосиповичу творчої наснаги на нові успіхи та вручив від імені НСЖУ Подяку за багаторічну журналістську та творчу діяльність.

Книга Богдана Токарського "Не біймося бути собою" побачила світ завдяки допомозі львівського бізнесмена та мецената, давнього друга Богдана Йосиповича Мирослава Табачина.

Андрій БОЛКУН.

з раннього дитинства. Хто? Якщо вам цікаво, перечитайте щойно видану книжку в авторській бібліотечці обласної організації спілки журналістів. Буду вдячний за рецензії.

Василь-Михайло СЕМЕН.

ПАМ'ЯТІ КОЛЕГИ

**Благословенний Словом
і Любов'ю Всевишнього**

Приголомшлива звістка березневого воєнного часу потрясла наше серце та уми - на 68 році життя нещадна хвороба забрала в зармарну далечінь **Богдана Михайловича Пісного**. Усміхнено дивлячись на кожного з нас із такої омріяної тисячорічкової поетичної збірки "Вибране", автор 13-ти книг пророче зізнався:

*Я хочу слід залишити в житті,
Та не палаці пиши збудувати,
А щоб мене, в далекому майбутті,
Могли потомки, іноді згадати.*

Це "далеке майбуття" так передчасно зупинило творчий лет людини, яка своїм дороговказом обрала любов, віру, надію, служіння Божим і людським потребам. Все своє життя Богдан Михайлович був незламним духом, всіма своїми морально-духовними силами працював для розвою української культури, журналістики, науки, державності. Будучи депутатом Львівської обласної ради, керівником правоохоронних органів, директором Львівської філії Європейського університету, після клінічної смерті у 2008 році, він своїм покликанням обрав і поетичну музу. У творчому доробку поета більше сотні віршів, покладених на музику, які стали загальноукраїнськими шлягерами. **Б. Пісний** - заслужений артист України, кандидат економічних наук, член НСЖУ, член спілки діячів естрадного мистецтва України, лауреат Всеукраїнських мистецьких конкурсів...

Від розчуленого серця членів Львівської спілки журналістів, колег, друзів висловлюємо глибокі співчуття дружині, дітям, родині. І згадуємо його глибоко патріотичні рядки:

*Борці за волю України -
"Вам вічна слава і хвала".
Звучить набатом шохвильни
Народом вибрані слова.
Вони всім душі наповняють,
Ведуть на бій, до барикад,
Бо смерть підступну зневажають,
Під лютий клеїт канонад.
Багато ще героїв ляже,
На ратнім полі у бою.
Про них історія розкаже -
Як боронили суть свою.*